

**УПОВНОВАЖЕНИЙ
Верховної Ради України з прав людини**

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008, тел. (044) 298-70-33, E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua

---

**Міністерство соціальної
політики України**

**Національна соціальна сервісна
служба України**

**Вінницька обласна військова
адміністрація**

**Вінницька обласна рада
(до відома)**

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України
«Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

На підставі статей 1, 19¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» під час виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, працівниками Секретаріату Уповноваженого виявлено порушення прав людини у діяльності «Антопільського психоневрологічного інтернату» Вінницької обласної ради (далі – заклад, інтернат, ПНІ).

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують

гідність, видів поводження і покарання, статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не повинен зазнавати тортур або жорстокого, нелюдського або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, а також погіршення умов перебування підопічних в інтернатних закладах.

Усупереч наведеним вимогам законодавства під час позапланового відвідування інтернату групою НПМ 19.07.2023 виявлено порушення прав людини та суттєві недоліки у діяльності закладу, що потребує вжиття невідкладних заходів реагування щодо усунення виявлених порушень та недоліків, причин та умов, що їм сприяють, притягнення винних осіб до відповідальності. Детальний опис виявлених порушень наведено у звіті (копія додається).

У ході відвідування, серед іншого, встановлено, що підвальне приміщення інтернату, яке визначено як укриття, потребує ремонту та не може експлуатуватись як захисна споруда, оскільки не відповідає Вимогам з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту, затвердженим наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579.

До посадових інструкцій (функціональних обов'язків) молодшого медичного персоналу не включено пункти про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження, як це передбачено статтею 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

До підопічних застосовується заборона протягом дня перебувати у власних кімнатах, що не відповідає вимогам пункту 36 розділу III Стандартів Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводження чи покарання (далі – Стандарти КЗК).

Проміжки часу між прийманнями їжі в інтернаті не відповідають вимогам Типового положення про психоневрологічні інтернати, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 року № 957 (далі – Положення), оскільки час між сніданком та обідом перевищує передбачені 4 години.

Приміщення харчоблоку та їдальні знаходяться в незадовільному санітарному стані – присутня велика кількість комах. У харчоблоці витяжка не працює із достатньою та необхідною потужністю, внаслідок чого працівники кухні відкривають вікна, які не обладнані відповідною сіткою проти комах. Зазначене суперечить статті 42 Закону України «Про основні принципи та

вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» та ставить під загрозу здоров'я підопічних та персоналу інтернату.

Інтернатом не забезпечується належне спостереження за станом здоров'я та організацією надання медичної допомоги особам, у тому числі відповідно до призначень лікарів, що є порушенням абзацу 4 пункту 1 розділу VIII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198. Встановлені випадки, коли підопічні після тривалого загострення стану здоров'я не оглядалися лікарем, дозування попередньо призначених їм препаратів не переглядалось, що свідчить про формальне відношення до надання медичної допомоги.

Листки лікарських призначень ведуться у довільній формі, що суперечить вимогам наказу Міністерства охорони здоров'я України від 29.05.2013 № 435 «Про затвердження форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я, які надають амбулаторно-поліклінічну та стаціонарну допомогу населенню, незалежно від підпорядкування та форми власності», в якому встановлено відповідну форму, а саме Додаток 1 – форма для первинної облікової документації № 003-4/о.

Під час вивчення руху коштів підопічних виявлені та зафіксовані випадки, коли підопічні вимушені купувати медичні препарати за власний кошт, що є порушенням пункту 6 Положення, відповідно до якого заклад має забезпечувати підопічних лікарськими засобами.

Усупереч вимогам статті 23 Закону України «Про психіатричну допомогу» та пункту 9 Положення у закладі не проводиться щорічний огляд підопічних лікарською комісією за участю лікаря-психіатра з метою вирішення питання щодо можливості перегляду рішень про їх недієздатність.

Встановлено, що індивідуальні програми реабілітації осіб з інвалідністю заповнюються формально, а в окремих випадках, особові справи недієздатних підопічних взагалі не містять планів реабілітації, що є суттєвим порушенням Положення про індивідуальну програму реабілітації особи з інвалідністю, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2007 № 757.

У порушення пункту 5 Положення інтернатом не забезпечується проведення комплексу реабілітаційних заходів підопічним.

Житловий корпус закладу не повністю пристосований до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Зокрема усупереч вимогам пункту 5.2 ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» коридори корпусу не містять бічних поручнів, дверні прорізи до санітарних вузлів завузькі для комфортного пересування осіб на колісних кріслах, сходи на другий поверх круті, що створює перешкоди для маломобільних підопічних, які без сторонньої допомоги не можуть потрапити до житлових приміщень на другому поверсі.

Усупереч пункту 7 Положення інтернатом не забезпечується денна зайнятість підопічних (заняття творчістю, дозвілля, навчання, добровільна праця тощо) з урахуванням їх стану здоров'я та бажання підопічних.

Окрім того, під час відвідування виявлено значну кількість випадків використання грошей підопічних, що відбувається у порушення Порядку використання сум пенсій (щомісячного довічного грошового утримання) та/або державних соціальних допомог, нарахованих відповідно до законодавства дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, недієздатним особам та особам, цивільна дієздатність яких обмежена, які є вихованцями/підопічними дитячих будинків-інтернатів, психоневрологічних інтернатів, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 17.08.2018 № 1173 (далі – Порядок), та може свідчити про нецільове використання коштів недієздатних підопічних, опіку над якими здійснює інтернат.

Так, групою НПМ виявлено, що з початку 2023 року померло семеро підопічних, з рахунків яких, за наявності грошей померлого, закуповувались речі для поховання, що є грубим порушенням Порядку, а також Закону України «Про поховання та похоронну справу», згідно з якими поховання померлих, які проживали в психоневрологічних інтернатах здійснюється за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів.

Окрім того, під час дослідження документації та особових справ підопічних були виявлені підписані недієздатними особами договори про надання соціальних послуг (та інші офіційні документи), які на підставі статті 41 Цивільного кодексу України є нікчемними, оскільки недієздатна фізична особа не має права вчиняти будь-якого правочину, а правочини від імені недієздатної фізичної особи та в її інтересах вчиняє її опікун.

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, а також беручи до уваги те, що:

відповідно до пункту 5 частини другої статті 11 Закону України «Про соціальні послуги», підпункту 3 пункту 5 Положення про Міністерство соціальної політики України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 423, Міністерство соціальної політики України здійснює державний контроль за додержанням вимог Закону України «Про соціальні послуги», вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, а також контролює діяльність відповідних структурних підрозділів місцевих держадміністрацій;

відповідно до підпункту 5 пункту 4 Положення про Національну соціальну сервісну службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.08.2020 № 783, пунктів 1, 2 Порядку здійснення державного контролю/моніторингу за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, соціальних послуг та за дотриманням прав дітей, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.10.2021 № 1035, Національна соціальна сервісна служба України здійснює контроль за

дотриманням державних стандартів надання соціальних послуг, проводить моніторинг та оцінювання якості надання соціальних послуг, а також моніторинг дотримання надавачами соціальних послуг вимог законодавства під час надання соціальних послуг;

відповідно до пункту 10 частини першої статті 13, пункту 9 частини першої статті 16, статті 23 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», а також частини третьої статті 13 Закону України «Про соціальні послуги» до відання обласних державних адміністрацій належить вирішення питань охорони прав, свобод і законних інтересів громадян на відповідній території, реалізація державної політики та здійснення заходів для забезпечення соціального захисту осіб, а також здійснення контролю за додержанням вимог законодавства;

відповідно до статті 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» військові адміністрації на відповідній території здійснюють повноваження, зокрема із: управління закладами освіти, установами освіти, закладами охорони здоров'я, культури, фізичної культури і спорту, надавачами соціальних послуг, які належать територіальним громадам або передані їм, молодіжними, підлітковими закладами за місцем проживання; організації їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення; організації надання ними послуг, у тому числі соціальних,

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Міністерству соціальної політики України, Національній соціальній сервісній службі України розглянути подання та вжити в межах компетенції заходів, спрямованих на припинення та усунення виявлених порушень, зокрема організувати та провести перевірку дотримання вимог законодавства під час надання соціальних послуг «Антопільським психоневрологічним інтернатом» Вінницької обласної ради, а також у межах здійснення контролю за діяльністю відповідного структурного підрозділу місцевої держадміністрації, надати оцінку діям чи бездіяльності відповідних посадових осіб Вінницької обласної військової адміністрації.

2. Вінницькій обласній військовій адміністрації:

розглянути подання та вжити невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності «Антопільського психоневрологічного інтернату» Вінницької обласної ради;

у межах здійснення контролю надати оцінку діям відповідних посадових осіб «Антопільського психоневрологічного інтернату» щодо цільового

використання коштів недієздатних підопічних, які знаходяться під опікою закладу, та у випадку виявлення порушень вжити невідкладних заходів щодо їх усунення та забезпечення контролю для недопущення їх у подальшій діяльності.

3. У спосіб, передбачений чинним законодавством, вжити заходів щодо притягнення винних осіб до відповідальності.

4. Про результати розгляду подання та вжиті заходи у місячний строк повідомити Уповноваженого, додавши на підтвердження відповідну інформацію та копії документів.

Звертаю увагу, що відповідно до статті 188⁴⁰ Кодексу України про адміністративні правопорушення, невиконання законних вимог Уповноваженого тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

Додаток: звіт про результати відвідування «Антопільський психоневрологічний інтернат» Вінницької обласної ради на 23 арк. у 1 прим.

**Уповноважений Верховної
Ради України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Цикаленко Ірина 050 967 95 51

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав
людини
№7611.2/23/39.2 від 23.08.2023
КЕП: Лубінець Д. В. 23.08.2023 23:16
5FB77F7B650371D0400000E88D010044560300